

Jo pateixo la síndrome de fatiga crònica

Antoni Caralps

Acadèmic numerari de la Reial Acadèmia de Medicina de Catalunya. Barcelona.

Propòsit

El propòsit d'aquest article és ajudar a esbrinar les característiques i l'origen d'aquesta síndrome misteriosa¹, que s'ha anat introduint a poc a poc en la llista de les síndromes catalogades, però que té una causa encara incerta. Ha rebut també altres noms, com ara *neurastènia* i *depressió*, però jo –que la pateixo i que, a més, sóc metge– puc assegurar, basant-me en la meua vivència, que és una entitat real, ben diferenciada d'altres que s'hi poden assemblar o que en compliquen la simptomatologia.

Tal com deia, com que sóc metge, tinc setanta-sis anys i estic jubilat, m'he alliberat en gran part del pudor de confessar les malalties que he patit o que pateixo, i tal vegada puc col·laborar a aclarir aquesta síndrome i ajudar, d'aquesta manera, les persones que la sofreixen, que no són poques.

Història

Començaré aquesta història explicant les malalties que he patit al llarg de la meua vida, perquè, sobretot les coincidents en el temps inicial amb la síndrome que ens ocupa, s'han confós amb la causa d'aquesta; però aquesta sospita s'ha anat esvaint amb el temps, i s'ha anat esvaint perquè les altres malalties coincidents han desaparegut o se n'ha descobert l'origen, mentre que la síndrome en qüestió ha persistit i l'origen ha continuat essent obscur.

Les malalties que he tingut, la naturalesa de les quals de vegades ha tardat anys a ésser reconeguda –per desconeixement mèdic–, han estat, per ordre cronològic: faringoamigdalitis de repetició que fou tractada amb extirpació d'amígdals i adenoides, una glomerulonefritis mesangial benigna que cursà amb hematúries microscò-

piques i, ocasionalment, macroscòpiques, i un adenocarcinoma de jejú, del qual sortosament m'he guarit.

L'inici de la síndrome de fatiga crònica es produí a les set del vespre del jorn que vaig rebre la qualificació satisfactòria de l'examen d'estat, que era aleshores la culminació d'un batxillerat que durava set anys. Jo em sentia ple de joia i formava part d'un grup estiuenc de nois i noies reunits al jardí d'un casal preciós. En aquell moment vaig començar a sentir com si tingués febre, sensació que, amb alts i baixos, no m'abandonaria durant els següents cinquanta-nou anys; és a dir, fins ara.

Síntomes

El símptoma principal de la meua síndrome de fatiga crònica era la sensació de febre, com si estigués covant una grip, però persistent. Algun cop em vaig prendre la temperatura i tenia dècimes o, sense passar dels 37 °C, era superior a l'habitual.

Aquesta sensació de febre o de febrícula anava acompanyada dels símptomes habituals en aquest cas: esgarriances –que eren especialment molestes, per exemple, quan la meua pell es posava en contacte amb una pell més freda, o quan el barber em passava la navalla pel clatell–, nerviosisme, febre ocasional, de vegades poca gana, una son no reparadora, cansament (fatiga) no relacionat amb l'esforç, manca d'atenció, dificultat de portar una vida social o de treball normal i, sobretot, un malestar general incapacitant, persistent. A més, la cura del meu aspecte, perquè no fos malaltís.

Dins aquest quadre clínic, voldria destacar alguns fets. El primer és que, per a mi, ha estat fonamental l'afectació del sentit de l'olfacte; sento les olors, sí, però mai més no les he tornades a sentir com ho havia fet abans de la malaltia. El fet d'omplir la panxa i la pràctica d'exercici físic milloraven transitòriament el malestar. Quan la inapetència i l'aprimament esdevien alarmants, prenia, per un període breu, dosis petites de Rimifon® (isoniazida), perquè havia descobert que em tornaven la gana i que em donaven més empenya a la feina.

Aquest quadre clínic tingué dues fases d'agudització que duraren anys: una va ser després de l'examen d'estat i, una altra, en acabar els estudis de medicina. És a dir,

Correspondència: Dr. Antoni Caralps
Ptge. de Dolors Riera, 3
08328 Alella (Maresme)
Adreça electrònica: sara_caralps@hotmail.com
Tel. 649 437 800

després d'haver dut a terme grans esforços intel·lectuals i físics. També hi ha hagut llargues fases de remissió, encara que no completa, a mesura que m'he anat fent gran.

És fàcil d'entendre que aquesta situació provocà un trasbals considerable en tots els aspectes de la meua vida, que jo comparava amb el fet de circular per la carretera amb un cotxe acceptable però amb el fre de mà posat; sortosament, n'he pogut salvar aspectes essencials, però sempre amb un gran esforç.

Anecdotalari

Com que ningú no en treia l'aigua clara, quan tenia cap a vint-i-un anys, pensant pensant, em va venir a esment el professor Carlos Jiménez-Díaz, de Madrid, el qual, a més d'un científic amb una gran competència, era la persona que més malalts havia tractat de tot Espanya, i li vaig escriure per demanar-li una entrevista. El professor em contestà a correu seguit i em cità immediatament. Al cap de pocs dies em visità i, finalment, com que els resultats de totes les proves que em practicaren eren normals, diagnosticà una depressió (que potser és el diagnòstic que més s'ha aplicat a aquesta síndrome; una depressió pot provocar símptomes semblants a la síndrome que ens ocupa; tanmateix, en aquest cas, són els símptomes que manifesta la síndrome de fatiga crònica els que poden provocar la depressió).

A vint-i-quatre anys me'n vaig anar a Alemanya amb una beca i vaig aprofitar per a fer-me visitar a l'hospital de Freiburg im Breisgau, on havia estudiat un mestre meu, el professor Pere Farreras Valentí. El metge que m'atengué revisà totes les proves i, finalment, em digué que era tot normal, amb l'excepció d'una microhematúria; reconegué que no sabia què tenia jo i que, tot i que ell es trobava bé i jo no, no podia explicar per què.

Durant un període de la meua joventut vaig tenir una lleugera exoftàlmia. Llavors no s'analitzaven les hormones tiroïdals, prova que després ha esdevingut normal. El doctor Piquer em mesurà el metabolisme basal, com es feia aleshores, i resultà que era altíssim. I així em vaig quedar.

Un dia era a la meua cambra de la *Cité Universitaire* de París, davant el gran llibre de l'*Encyclopédie médico-chirurgicale* sobre neurologia que procurava llegir i retenir. I recordo que plorava per la incapacitat de memoritzar el que estudiava.

Un amic metge, que estudiava a París com jo, que tenia la síndrome de fatiga crònica i que anys enrere havia patit una infecció urinària amb litiasi —ja guarida—, anà a visitar el professor Roger Couvelaire, l'uròleg més prestigiós de França. Després d'un examen complet que donà resultats normals i del requeriment angoixat del meu amic, el professor li recomanà que prengués Aspirina®. (Permeteu-me, amb tot els respectes, una petita digressió. Al llibre *La tournée de Dios*, d'Enrique Jardiel Poncela, hi ha un passatge en què Déu arriba en avió a una ciutat on l'esperen una munió de malalts. Un d'ells, que tal vegada pateix la síndrome de fatiga crònica, li demana que el guareixi i Déu, simplement, li recepta Aspirina®).

En la meua consulta de l'hospital, fa uns tretze anys, vaig visitar una pacient amb una nefropatia per reflux completament inactiva i la vaig diagnosticar com a síndrome de fatiga crònica. Tots els exàmens eren normals, però el doctor Ricard Pujol, immunòleg, descobrí un augment d'expressió de l'HLA-DR en els limfòcits T.

Resum

Jo, de setanta-sis anys i metge, tinc, des dels disset anys, la síndrome de fatiga crònica. Si la meua modesta opinió val per a quelcom, vull dir que aquesta síndrome, molt incapacitant, és una realitat, encara que pugui aparentar altres malalties o síndromes que de vegades en compliquen la simptomatologia, com la depressió. A més, el malalt ha de fer grans esforços per a equilibrar les distintes facetes de la seva vida, però no sempre ho aconsegueix del tot. I, finalment, per a mi seria un gran goig que la meua humil aportació amb aquest article servís d'ajut i conhort.

REFERÈNCIA BIBLIOGRÀFICA

1. Buades Reinés J. Astenia. A: Rodés Teixidor J, Guardia Massó J. Medicina interna. Vol. I. Barcelona: Masson; 1997. p. 73.